

БАТЛАВ.
АЖ ҮЙЛДВЭР, ЭРДЭС
БАЯЛГИЙН САЙД

БАТЛАВ.
САНГИЙН САЙД

БАТЛАВ.
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД

Ц.ТУВААН

Б.ЖАВХЛАН

О.АЛТАНГЭРЭЛ

УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БИРЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл, шаардлага

Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэрэгжүүлэх, “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т тусгагдсан арга хэмжээний хэрэгжилтийг хангах зорилгоор Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулна.

Уг хуулийн төслийг боловсруулах шаардлагыг дараах үндэслэлүүдээр тайлбарлаж байна. Үүнд:

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Монгол Улсын иргэдэд өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баялаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн нийтийн өмч мөн. Байгалийн баялгийг ашиглах төрийн бодлого нь урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тулгуурлаж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг нь баталгаажуулах, газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж тэгш, шударга хүртээхэд чиглэнэ., ...Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно.” гэж заасан.

Үндсэн хуулийн дээрх зохицуулалтын хүрээнд Монгол Улсын Их Хурал 2022 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдөр Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийг баталсан бөгөөд хууль 2023 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрөөс мөрдөгдөж эхэлсэн. Мөн Монгол Улсын Их Хурал газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг одоо ба ирээдүй үеийн Монгол Улсын иргэн бүрд тэгш, шударга хүртээх зорилгоор 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг баталсан.

Мөн Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 21 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т “Гашуунсухайт-Ганцмод, Ханги-Мандал, Шивээхүрэн-Сэхээ хилийн боомтуудын хил дамнасан холболтын төмөр зам, нүүрс-хими, кокс химийн цогцолбор, гангын

цогцолбор” зэрэг мега төслүүдийг хэрэгжүүлэхээр тусгасан боловч эдгээр төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэхэд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн зарим зүйл, заалтууд хүндрэл үүсгэж байна.

Түүнчлэн Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд бүтээгдэхүүний заавал биржээр арилжаална гэж тусгасан байгаа нь бүтээгдэхүүний зах зээлийн эрэлт буурч, үнэ унах үед эдгээр аж ахуйн нэгжүүдийн борлуулалтын орлогод сөргөөр нөлөөлж, Үндэсний баялгийн санг арвижуулахад сөрөг нөлөөг үзүүлж байна.

1.2. Практик шаардлага

Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг спот, форвард гэрээний дагуу биржээр дамжуулан арилжиж байгаа бөгөөд “Монголын хөрөнгийн бирж” ХХК-иар дамжуулан нийт 16.9 их наяд төгрөгийн арилжаа хийгджээ. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжаанд дүн шинжилгээ хийж үзэхэд тухайн бүтээгдэхүүний эрэлт нэмэгдэж, үнэ өсөх үед арилжаа ихээр хийгддэг байна. Тухайлбал, 2023 оны 12 дугаар сард нүүрсний үнэ 1700.00 юань хүрэх үед биржийн арилжаагаар 1.9 их наяд төгрөгийн нүүрс арилжсан бол 2024 оны 02 дугаар сарын байдлаар нүүрсний үнэ 35%-иар буурч 1200 орчим юань болоход 16 тэрбум төгрөгийн арилжаа хийгдсэн байх бөгөөд цаашид манай улсаас гадаад зах зээлд нийлүүлэх уул уурхайн бүтээгдэхүүний эрэлт нь дэлхий нийтийн цэвэр эрчим хүчний шилжилттэй уялдан буурах хандлагатай байна.

Ашигт малтмал, газрын тосны газарт бүртгэгдсэнээр манай улсад өнөөгийн байдлаар ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлгүй нийт 47 хайлуур жонш, нүүрс, төмрийн хүдрийн баяжуулах үйлдвэр ашиглалтад орсон бөгөөд эдгээр үйлдвэрүүд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд “төрийн олон орон нутгийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжүүд нь бүтээгдэхүүнээ заавал биржээр арилжаална”, “биржийн арилжааны үнийг хил залгаа улсын хилийн боомтын үнээр зарлана” гэж тус тус зааснаас үүдэлтэйгээр түүхий эдийн хомстолд орж үйл ажиллагаагаа зогсоогоод байна.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжаанд дараах хүндрэлүүд тулгарч байна. Үүнд:

Дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд борлуулах бүтээгдэхүүнийг зохицуулах эрх зүйн орчин тодорхойгүй;

Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний үнийг дуудлага худалдааны үнээр хатуу тогтоосноос үүдэлтэй зарим гэрээний нийлүүлэлт хийгдээгүй;

Эрчим хүчний системд нүүрс нийлүүлэгч уурхайнуудын экспорт зогсож, алдагдал нь нэмэгдсэн;

Биржийн арилжааг хил нөхцөлөөр гүйцэтгэж байгаатай холбоотойгоор нийлүүлэлт хангалтгүй хийгдэж, худалдан авагч нарын итгэл алдарсан;

Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг стратегийн түншлэлийн хүрээнд урт хугацаанд борлуулах боломжгүй нөхцөл бүрдэж, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой аж ахуйн нэгжүүдийн зах зээлийн үнэлгээ буурах болсон;

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр борлуулах бүтээгдэхүүний нэр, төрөл, ангиллыг Засгийн газар батлахаар хуульд заасан бөгөөд Засгийн газар уг нэр, төрөл, ангиллыг баталснаар худалдан авагч нарын өмнө бүтээгдэхүүний чанарын хариуцлагыг хүлээх эрсдэл үүсэхээр байна;

Хил дамнасан төмөр замын бүтээн байгуулалтын ажилтай холбоотой Монгол Улсын Их Хурлын шийдвэрийн дагуу нүүрсийг урт хугацаанд худалдах гэрээг байгуулахдаа биржийн арилжааны дундаж үнийг баримлахаар тусгасан нь Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хооронд байгуулсан “Гашуунсухайт-Ганцмод боомтын хил дамнасан төмөр зам, нүүрсний худалдаа, Тавантолгойн нүүрсний уурхайн хүчин чадлын нэмэгдүүлэх хамтын ажиллагааны тухай” хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хангахад хүндрэл учруулахаар байна.

Бусад улсын эрх зохицуулалт, туршлагыг судлах хүрээнд Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс, Америкийн Нэгдсэн Улс, Сингапур зэрэг улсын Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн сайн туршлага, бараа, бүтээгдэхүүний биржийн чадавхтай холбоотой учирч болох бэрхшээл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх, бараа бүтээгдэхүүнтэй холбоотой хяналт, хариуцлагын асуудлыг тодруулах, биржид дэвшилтэт механизм нэвтрүүлэх аргачлал зэргийг харьцуулж, цаашид Монгол Улсад уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр арилжаалах эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох ажлыг үе шаттайгаар хийж гүйцэтгэх шаардлагатай байна.

Тухайлбал, Монгол Улсын Уул уурхайн бүтээгдэхүүний бирж нь уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг спот, форвард гэрээ байгуулах замаар гүйцэтгэж байгаа бөгөөд Америкийн Нэгдсэн Улсын Чикагогийн биржийн бэлэн бүтээгдэхүүнийг форвард гэрээ, хэлцэл арилжаа хийж туршлагатай болсны дараагаар фьючерсын худалдааг хийхээр төлөвлөж байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн ерөнхий бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээний талаар

Хуулийн төсөл нь дараах 3 зүйлтэй байна. Үүнд:

1. Нэгдүгээр зүйлд доорх агуулга бүхий хэсгийг нэмэх байдлаар боловсруулна.
Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр дамжуулан дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд арилжих журмыг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын санал болгосноор Засгийн газар батлах;
Стратегийн орд эзэмшигч төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн стратегийн түншлэлийн хүрээнд урт хугацааны харилцан ашигтай, тогтвортой уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг борлуулах гэрээ байгуулах асуудлыг Засгийн газар шийдвэрлэх;
Биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний хэмжээг тухай бүр Засгийн газар батлах.
2. Хоёрдугаар зүйлд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн холбогдох хэсгийг доорх агуулгаар өөрчлөн найруулах байдлаар боловсруулна.

Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн гадаадын зах зээлд борлуулах бүтээгдэхүүний дийлэнх хэсгийг уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр арилжаалах;

Биржийн арилжааны хүргэлтийн нөхцөлийг Олон Улсын худалдааны танхимын журамд заасны дагуу зохион байгуулах;

Биржийн арилжааны явцад талууд биржээс зарласан үнийг зөвшөөрснөөр гэрээний анхны үнийг тогтоож, олон улсын зах зээлийн үнэд нийцсэн, тэгш, шударга, зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн зарчимд үндэслэн индексийн хөдөлгөөнөөр өөрчлөлт оруулах.

3. Гуравдугаар зүйлд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4 дэх хэсэг, 10 дугаар зүйлийн 10.1 болон 10.4 дэх хэсгийг тус тус хүчингүй болгох байдлаар боловсруулна.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсэж болох нийгэм, эдийн засаг, эрх зүйн үр дагавар, тэдгээрийг шийдвэрлэх талаар авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний талаар

Хуулийн төсөл батлагдсанаар нийгэмд эдийн засагт дараах эерэг үр дагаврууд бий болно. Үүнд:

Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг нийлүүлэх гэрээний үүргийн хэрэгжилт баталгаатай болж арилжаанд оролцогчдын эрсдэл буурах, хөрөнгө оруулалтын таатай орчин бий болох ач холбогдолтой.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан “нүүрс-хими, кокс химийн цогцолборын төсөл, гангын цогцолборын төсөл” зэрэг төслүүд хэрэгжих, дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдийн бүтээгдэхүүний нийлүүлэлтийг ил тод зохион байгуулах боломж бүрдэхийн зэрэгцээ Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хооронд байгуулсан “Гашуунсухайт-Ганцмод боомтын хил дамнасан төмөр зам, нүүрсний худалдаа, Тавантолгойн нүүрсний уурхайн хүчин чадлын нэмэгдүүлэх хамтын ажиллагааны тухай” хэлэлцээрийн хэрэгжилтийг хангагдах нөхцөл бүрдэнэ.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай хэрхэн уялдах, түүнийг хэрэгжүүлэх зорилгоор цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хүчингүй болгох хуулийн талаарх санал

Энэхүү хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, конвенц болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлж боловсруулна.

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

УУЛ УУРХАЙН БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ БИРЖИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд дор дурдсан агуулгатай хэсэг нэмсүгэй:

1/16 дугаар зүйлийн 16.3 дахь хэсэг:

“16.3. Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр дамжуулан дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд арилжих журмыг Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын санал болгосноор Засгийн газар батална.”

2/16 дугаар зүйлийн 16.4 дэх хэсэг:

16.4. Стратегийн орд эзэмшигч төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн стратегийн түншлэлийн хүрээнд урт хугацааны харилцан ашигтай, тогтвортой уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг борлуулах гэрээ байгуулах асуудлыг Засгийн газар шийдвэрлэнэ.

2/16 дугаар зүйлийн 16.5 дахь хэсэг:

16.5 Энэ хуулийн 10.2 дахь хэсэгт заасан биржээр арилжаалах бүтээгдэхүүний хэмжээг тухай бүр Засгийн газар батална.

2 дугаар зүйл. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн дараах хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

1/10 дугаар зүйлийн 10.2 дахь хэсэг:

“10.2. Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн гадаадын зах зээлд борлуулах бүтээгдэхүүний дийлэнх хэсгийг уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр арилжаална.

2/14 дүгээр зүйлийн 14.1 дэх хэсэг:

“14.1. Биржийн арилжааны хүргэлтийн нөхцөлийг Олон Улсын худалдааны танхимын журамд заасны дагуу зохион байгуулна.”

3/14 дүгээр зүйлийн 14.3 дахь хэсэг:

“14.3. Биржийн арилжааны явцад талууд биржээс зарласан үнийг зөвшөөрснөөр гэрээний анхны үнийг тогтоож, олон улсын зах зээлийн үнэд нийцсэн, тэгш, шударга, зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн зарчимд үндэслэн индексийн хөдөлгөөнөөр өөрчлөлт оруулна.”

3 дугаар зүйл. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.4 дэх хэсэг, 10 дугаар зүйлийн 10.1 дэх хэсэг, мөн зүйлийн 10.4 дэх хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

ГАРЫН ҮСЭГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
Улаанбаатар
сарын ... -ны өдөр

ХОТ

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Ашигт малтмалын тухай хуульд доор дурдсан агуулгатай дараах заалт нэмсүгэй:

1/ 4 дүгээр зүйлийн 4.1.32 дахь заалт:

“4.1.32 “Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр” гэж Монгол Улсын Үндсэн хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2-т заасан төрийн нийтийн өмч болох газрын хэвлийн баялаг ашигласны татварыг”

2/ 10 дугаар зүйлийн 10.1.21 дэх заалт:

“10.1.21 Энэ хуулийн 11¹.1.5-д заасан талбайд ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгох талаар тухай бүр Засгийн газарт танилцуулах”

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

ГАРЫН ҮСЭГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ... - ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ЦӨМИЙН ЭНЕРГИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл. Цөмийн энергийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийг доор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“15.2. Дараах үйл ажиллагааг Засгийн газрын зөвшөөрснөөр цөмийн энергийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас олгосон тусгай зөвшөөрөлтэйгээр эрхэлнэ.”

2 дугаар зүйл. 11¹ дүгээр зүйлийн гарчиг, 11^{1.1} дэх хэсэг, 12.1 дэх хэсэг, 14.1 дэх хэсэг, 28.2.6 дахь заалт, 28.2.7 дахь заалт, 28.2.8 дахь заалт, 32.2 дахь хэсэг, 34.7 дахь хэсэг, 36.1.5 дахь заалт, 43.4 дэх хэсэг, 48.1 дэх хэсгийн “төрийн захиргааны төв байгууллага” гэснийг “**төрийн захиргааны төв байгууллага болон төрийн захиргааны байгууллага**” гэж, 11 дүгээр зүйлийн гарчиг, 11.1 дэх хэсэг, 11.2 дахь хэсэг, 12.10 дахь хэсэг, 15.1 дэх хэсэг, 31.1 дэх хэсэг, 31.3 дахь хэсэг, 31.4 дэх хэсэг, 31.5 дахь хэсэг, 33.3 дахь хэсэг, 34.4.3 дахь заалт, 37.1.3 дахь заалт, 37.1.6 дахь заалт, 37.2.3 дахь заалт, 47.1.1 дэх заалтын “цөмийн энергийн комисс” гэснийг “цөмийн энергийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага” гэж, 11² дугаар зүйлийн гарчиг, 11^{2.1} дэх хэсэг, 11^{2.2} дахь хэсэг, 19.7 дахь хэсэг, 20^{1.8} дахь хэсэг, 28.4.4 дэх заалт, 28.4.5 дахь заалт, 28.6.5 дахь заалт, 28.10 дахь хэсэг, 29.1 дэх хэсэг, 29.4 дэх хэсэгт “геологи, уул уурхайн” гэснийг “цөмийн энергийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл. Цөмийн энергийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.5 дахь хэсэг, 10.6 дахь хэсгийг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

4 дүгээр зүйл. Энэ хуулийг Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

ГАРЫН ҮСЭГ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 8.1 дүгээр зүйлийн 8.20 дахь хэсэг, 8.21 дэх хэсэг, 8.22 дахь хэсэг, 8.23 дахь хэсгийн “боловсролын” гэснийг “цөмийн энергийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

2 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

ГАРЫН ҮСЭГ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2025 оны ... сарын ... өдөр

Дугаар ...

Улаанбаатар хот

**“ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ТОГТОЛЦОО, БҮТЦИЙН ЕРӨНХИЙ
БҮДҮҮВЧ”-Д НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.“Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвчийг шинэчлэн батлах тухай” Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн 13 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвч”-ийн Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” хэсэгт “-Цөмийн энергийн газар” гэж нэмсүгэй.

ГАРЫН ҮСЭГ

ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Монгол Улсын Үндсэн хуульд байгалийн баялгийг ашиглах төрийн бодлого нь урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тулгуурлаж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг нь баталгаажуулах, газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж тэгш, шударга хүртээх талаар тусгагдсан. Үүний хэрэгжилтийг хангах хүрээнд Монгол Улсын Их Хурал 2022 онд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийг, 2024 онд Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг тус тус баталсан.

Уул уурхайн салбар 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 26 хувь, аж үйлдвэрийн салбарын 72 хувь, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 81 хувь, экспортын орлогын 94 хувь, төсвийн орлогын 34 хувийг тус тус бүрдүүлсэн.

Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2025 оны эхний 2 сарын гүйцэтгэлээр 3,715.8 сая ам.долларт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеэс 120.4 (3.1%) сая ам.доллаар буурсан байна. Экспорт, импортоос давамгайлж 294.0 сая ам.доллаар өссөн үзүүлэлттэй гарсан боловч экспортын орлого өмнөх оны мөн үеэс 235.4 (10.5%) сая ам.доллаар буурч 2,004.9 сая ам.долларын гүйцэтгэлтэй байна.

Одоогийн байдлаар уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг спот, форвард гэрээний дагуу биржээр дамжуулан арилжиж байгаа бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрөөс 2025 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийг хүртэл 43.0 сая тонн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг нийт 17.07 их наяд төгрөгөөр арилжаалаад байна. “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-д бүртгэлтэй уул уурхайн бүтээгдэхүүний худалдагч 21 компани, 471 гэрээ байгуулсан худалдан авагчид бүртгэлтэй байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжаагаар хамгийн их бүтээгдэхүүн арилжсан сар нь 2024 оны 04 дүгээр сард бөгөөд нийт 55 удаагийн арилжаагаар 4.2 сая тонн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг 951.5 тэрбум төгрөгөөр арилжаалсан байна.

Гэсэн хэдий ч дээрх эрх зүйн зохицуулалтуудын хийдэл болон хоорондын уялдаагүй байдлаас үүдэн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр дамжуулан арилжаалах үйл ажиллагаа зогсонги байдалд орох, биржийн арилжаанд оролцогч аж ахуйн нэгжүүдийн орлогыг хязгаарлах зэрэг сөрөг үр дагаврууд байсаар байгаа нь цаашлаад Үндэсний баялгийн санг арвижуулахад бэрхшээл үүсгэх эрсдэлтэй байна.

Тухайлбал, Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжааны дүнгээс үзэхэд тухайн бүтээгдэхүүний эрэлт нэмэгдэж, үнэ өсөх үед арилжаа өссөн бөгөөд 2023 оны 12 дугаар сард нүүрсний үнэ 816,000 төгрөг хүрэх үед биржийн арилжаагаар 1.9 их наяд төгрөгийн нүүрс арилжсан байна. 2025 оны 02 дугаар сарын байдлаар нүүрсний үнэ 30%-аар буурч 568,800 төгрөг болоход биржийн арилжааны тоо өмнөх оны мөн үеэс 9 дахин буурсан байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр 2024 оны 1 болон 2 дугаар сард нийт 3.9 сая тонн нүүрсийг 1.8 их наяд төгрөгөөр арилжаалж байсан ба тухайн хугацаанд нэг арилжаанд дунджаар 6 худалдан авагчид оролцдог байсан бол 2025 оны 1, 2 дугаар саруудад нийт 428.8 мянган тонн нүүрсийг 122.9 тэрбум төгрөгөөр арилжаалаад байгаа ба нэг арилжаанд дунджаар 1-2 худалдан авагчид оролцож байгаа нь эрэлт огцом буурсан байгааг илтгэж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт тусгагдсан “Гашуунсухайт-Ганцмод, Ханги-Мандал, Шивээхүрэн-Сэхээ хилийн боомтуудын хил дамнасан холболтын төмөр зам, нүүрс-хими, кокс химийн

цогцолбор, гангын цогцолбор” зэрэг мега төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэхэд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн зарим зохицуулалт хүндрэл үүсгэж байна.

Монгол Улсын нийгэм, эдийн засгийн хөгжил нь эрдэс баялаг, уул уурхайн салбараас шууд хамааралтай бөгөөд уул уурхайн бүтээгдэхүүний олборлолт, борлуулалт, бүтээгдэхүүний үнэ болон гадаад зах зээлийн орчноос манай улсын эдийн засгийн нөхцөл байдал шууд хамаарч байна. Түүнчлэн, дэлхий нийтэд цэвэр эрчим хүчний шилжилтэд анхаарал хандуулж байгаатай уялдан уул уурхайн бүтээгдэхүүний зэх зээл дээрх эрэлт цаашид улам бүр буурах хандлагатай байна.

Мөн Цөмийн зэвсгийг үл дэлгэрүүлэх баталгааны хэлэлцээрийн дагуу Монгол Улс цацраг идэвхт ашигт малтмалын борлуулалтын мэдээ, тайланг Олон Улсын Атомын Энергийн Агентлагт хүргүүлэх үүрэг хүлээсэн тул уг харилцааг боловсронгуй болгох шаардлагатай байна.

Биржээр арилжаалсан уул уурхай бүтээгдэхүүнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах зохицуулалт Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд тусгагдаагүй байх тул энэхүү харилцааг зохицуулсан эрх зүйн орчны бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, Үндэсний аюулгүй байдлыг баталгаажуулах, эрдэс баялгийг олон улсын стандартын дагуу ашиглаж борлуулах, түүнээс олох орлогыг үндэсний эдийн засгийн бие даасан байдлыг хангах, олон тулгуурт эдийн засгийг дэмжихэд чиглэх ач холбогдолтой тул Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 33.1 дэх хэсэгт заасны дагуу яаралтай хэлэлцүүлэхээр бэлтгэлээ.

Энэхүү хуулийн төсөл нь 4 зүйлтэй бөгөөд Монгол Улсын Үндсэн хууль, бусад хууль, Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлалтай тус тус нийцсэн болно.

Хуулийн төсөлтэй уялдуулан Ашигт малтмалын тухай, Цөмийн энергийн тухай, Зөвшөөрлийн тухай хууль, Улсын Их Хурлын 2024 оны 13 дугаар тогтоолд тус тус нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.

--ooOoo--

ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАНИЛЦУУЛГА

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийн талаар

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Зургадугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Монгол Улсын иргэдэд өмчлүүлснээс бусад газар, түүнчлэн газрын хэвлий, түүний баялаг, ой, усны нөөц, ан амьтан төрийн нийтийн өмч мөн. Байгалийн баялгийг ашиглах төрийн бодлого нь урт хугацааны хөгжлийн бодлогод тулгуурлаж, одоо ба ирээдүй үеийн иргэн бүрд эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг нь баталгаажуулах, газрын хэвлийн баялгийн үр өгөөжийг Үндэсний баялгийн санд төвлөрүүлж тэгш, шударга хүртээхэд чиглэнэ. ... Стратегийн ач холбогдол бүхий ашигт малтмалын ордыг ашиглахдаа байгалийн баялаг ард түмний мэдэлд байх зарчимд нийцүүлэн түүний үр өгөөжийн дийлэнх нь ард түмэнд ногдож байх эрх зүйн үндсийг хуулиар тогтооно.” гэж хуульчилсан.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийг хэрэгжүүлэх хүрээнд Монгол Улсын Их хурал 2022 оны 12 дугаар сарын 23-ны өдөр Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийг, 2024 оны 4 дүгээр сарын 19-ний өдөр Үндэсний баялгийн сангийн тухай хуулийг тус тус баталсан. Мөн 2024 оны 8 дугаар сарын 27-ны өдрийн 21 дүгээр тогтоолоор “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийг баталсан ба хөтөлбөрт “Гашуунсухайт-Ганцмод, Ханги-Мандал, Шивээхүрэн-Сэхээ хилийн боомтуудын хил дамнасан холболтын төмөр зам, нүүрс-хими, кокс химийн цогцолбор, гангын цогцолбор” зэрэг мега төслүүдийн бүтээн байгуулалтын ажлыг гүйцэтгэхээр тусгаж, үүний дагуу Монгол Улсын Засгийн газраас холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсээр байна.

Гэсэн хэдий ч холбогдох эрх зүйн зохицуулалтуудын хийдэл болон өөр хоорондын уялдаагүй байдлаас үүдэн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр дамжуулан арилжаалах үйл ажиллагаа зогсонги байдалд орох, биржийн арилжаанд оролцогч аж ахуйн нэгжүүдийн орлогыг хязгаарлах зэрэг сөрөг үр дагаврууд байсаар байгаа нь цаашлаад Үндэсний баялгийн санг арвижуулахад бэрхшээл үүсгэх эрсдэлтэй байна.

Иймд Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, олон улсын гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, Үндэсний аюулгүй байдлыг баталгаажуулах, эрдэс баялгийг олон улсын стандартын дагуу ашиглаж борлуулах, түүнээс олох орлогыг үндэсний эдийн засгийн бие даасан байдлыг хангах, олон тулгуурт эдийн засгийг дэмжихэд чиглэх ач холбогдолтой тул Монгол Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдааны дэгийн тухай хуулийн 33.1 дэх хэсэгт заасны дагуу яаралтай хэлэлцүүлэхээр бэлтгэлээ.

Нэг. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах болсон хэрэгцээ, шаардлага

Уг хуулийн төслийг боловсруулах хэрэгцээ, шаардлагыг дараах үндэслэлүүдээр тайлбарлаж байна. Үүнд:

Уул уурхайн салбар 2024 оны жилийн эцсийн байдлаар дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 26 хувь, аж үйлдвэрийн салбарын 72 хувь, гадаадын шууд хөрөнгө оруулалтын 81 хувь, экспортын орлогын 94 хувь, төсвийн орлогын 34 хувийг тус тус бүрдүүлсэн.

Гадаад худалдааны нийт бараа эргэлт 2025 оны эхний 2 сарын гүйцэтгэлээр 3,715.8 сая ам.долларт хүрч өнгөрсөн оны мөн үеэс 120.4 (3.1%) сая ам.доллараар буурсан байна. Экспорт, импортоос давамгайлж 294.0 сая ам.доллараар өссөн үзүүлэлттэй гарсан боловч экспортын орлого өмнөх оны мөн үеэс 235.4 (10.5%) сая ам.доллараар буурч 2,004.9 сая ам.долларын гүйцэтгэлтэй байна.

Одоогийн байдлаар уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг спот, форвард гэрээний дагуу биржээр дамжуулан арилжиж байгаа бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрөөс 2025 оны 03 дугаар сарын 14-ний өдрийг хүртэл 43.0 сая тонн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг нийт 17.07 их наяд төгрөгөөр арилжаалаад байна. “Монголын хөрөнгийн бирж” ХК-д бүртгэлтэй уул уурхайн бүтээгдэхүүний худалдагч 21 компани, 471 гэрээ байгуулсан худалдан авагчид бүртгэлтэй байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжаагаар хамгийн их бүтээгдэхүүн арилжсан сар нь 2024 оны 04 дүгээр сард бөгөөд нийт 55 удаагийн арилжаагаар 4.2 сая тонн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг 951.5 тэрбум төгрөгөөр арилжаалсан байна.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн арилжааны дүнгээс үзэхэд тухайн бүтээгдэхүүний эрэлт нэмэгдэж, үнэ өсөх үед арилжаа өссөн бөгөөд 2023 оны 12 дугаар сард нүүрсний үнэ 816,000 төгрөг хүрэх үед биржийн арилжаагаар 1.9 их наяд төгрөгийн нүүрс арилжсан байна. 2025 оны 02 дугаар сарын байдлаар нүүрсний үнэ 30%-аар буурч 568,800 болоход биржийн арилжааны тоо өмнөх оны мөн үеэс 9 дахин буурсан байна. Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржээр 2024 оны 1 болон 2 дугаар сард нийт 3.9 сая тонн нүүрсийг 1.8 их наяд төгрөгөөр арилжаалж байсан ба тухайн хугацаанд нэг арилжаанд дунджаар 6 худалдан авагчид оролцдог байсан бол 2025 оны 1, 2 дугаар саруудад нийт 428.8 мянган тонн нүүрсийг 122.9 тэрбум төгрөгөөр арилжаалаад байгаа ба нэг арилжаанд дунджаар 1-2 худалдан авагчид оролцож байгаа нь эрэлт огцом буурсан байгааг илтгэж байна.

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн дагуу дотоодын баяжуулах боловсруулах үйлдвэрт бүтээгдэхүүн нийлүүлэх эрх зүйн орчин тодорхой бус байгаагаас үүдэн ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй баяжуулах боловсруулах үйлдвэрүүд түүхий эдийн хомсдолд орсноор үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулахад хүндрэлтэй болж, зогсонги байдал үүсээд байна. Ашигт малтмал, газрын тосны газарт бүртгэгдсэнээр ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй нийт 47 (хайлуур жонш, нүүрс, төмрийн хүдрийн) баяжуулах үйлдвэр ашиглалтад орсон байна.

Мөн уул уурхайн бүтээгдэхүүний чанар, эрэлт нийлүүлэлтийн харьцаанаас хамаарч бүтээгдэхүүний үнэ өөрчлөгдөх хэрэгцээ шаардлага үүсдэг. Гэвч биржээр арилжаалах уул уурхайн бүтээгдэхүүний үнэ тогтоох асуудлыг уян хатан бус, хатуу байдлаар зохицуулсны улмаас зарим гэрээний нийлүүлэлт хийгдэх боломжгүй болж, алдагдал хүлээх болсон.

Түүнчлэн дэлхийн дахинд эрчим хүчний аюулгүй байдлыг хангах, уур амьсгалын өөрчлөлттэй тэмцэх хүрээнд цэвэр эрчим хүчний хэрэглээ өсөхийн хэрээр цацраг идэвхт ашигт малтмалын хэрэгцээ шаардлага нэмэгдэж байна.

Үүнтэй холбогдуулан Засгийн газраас олборлолтод бэлтгэгдсэн цацраг идэвхт ашигт малтмалын ордуудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахаар ажиллаж байна.

Монгол Улс цацраг идэвхт ашигт малтмалын борлуулалтын мэдээ, тайланг олон улсын гэрээ конвенцоор хүлээсэн үүргийн дагуу Олон Улсын Атомын Энергийн Агентлагт хүргүүлэх шаардлагатай бөгөөд энэ хүрээнд цацраг идэвхт ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөл олгох, үйл ажиллагаанд хяналт тавих харилцааг боловсронгуй болгох, шат дамжлагыг бууруулах, нэгдсэн тогтолцоонд оруулах шаардлагатай байна.

Хоёр. Хуулийн төслийн бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дараах 4 зүйлтэйгээр боловсрууллаа. Үүнд:

1 дүгээр зүйлд төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд нь боловсруулалт, баяжуулалт хийхгүйгээр дамжуулан борлуулалт хийхээс бусад тохиолдолд дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд уул уурхайн бүтээгдэхүүний боловсруулалтын түвшинг нэмэгдүүлэх зорилгоор биржээр дамжуулан арилжих, мөн уул уурхайн бүтээгдэхүүний чанар болон зах зээлийн үнийн индексийн хөдөлгөөнд тулгуурлан гэрээний үнэд өөрчлөлт оруулах талаар гэрээнд тусгах, мөн уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр дамжуулан дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд арилжих журам болон үнэд өөрчлөлт оруулахтай холбогдох аргачлалыг Засгийн газар батлах тухай, цацраг идэвхт ашигт малтмалын борлуулалтын талаар мэдээллийг Цөмийн энергийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нэгтгэн хяналт тавьж, Олон Улсын Атомын Энергийн агентлагт хүргүүлэх, биржээр арилжаалсан уул уурхайн бүтээгдэхүүнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр ногдуулах зэрэг зохицуулалтыг тус тус хуулийн төсөлд нэмж оруулахаар боловсруулсан.

2 дугаар зүйлд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.3 дахь хэсэг болон 14 дүгээр зүйлийн 14.1 дэх хэсгийн зохицуулалтыг өөрчлөн найруулсан. Энэ хүрээнд стратегийн орд эзэмшигч төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээд нь харилцан ашигтай, тогтвортой, урт хугацаанд бүтээгдэхүүн худалдах гэрээг байгуулах тохиолдолд Монгол Улсын Их Хурлын шийдвэрийн дагуу байгуулах, мөн биржийн арилжааны үнийг Олон Улсын худалдааны танхимаас гаргасан худалдааны нөхцөлөөр зарлах тухай зохицуулалтуудыг тус тус тусгасан.

3 дугаар зүйлд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд оруулж байгаа нэмэлт, өөрчлөлттэй холбогдуулан тус хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1.1 дэх заалтаас "...экспортлох..." гэснийг хасахаар боловсруулсан.

4 дүгээр зүйлд Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд оруулж байгаа нэмэлт, өөрчлөлттэй холбогдуулан тус хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4 дэх хэсгийг хүчингүй болгохоор тусгасан.

Гурав. Хуулийн төсөл батлагдсанаар хүлээгдэж буй үр дүн

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар нийгэмд эдийн засагт дараах эерэг үр дагаврууд бий болно. Үүнд:

Уул уурхайн бүтээгдэхүүнийг биржээр арилжаалах зохицуулалт сайжирснаар биржийн амжилттай арилжааны тоо нэмэгдэн, уул уурхайн бүтээгдэхүүний борлуулалт нэмэгдэнэ.

Дотоодын баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрүүдэд түүхий эд нийлүүлэх зохицуулалтыг бий болгосноор ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй баяжуулах боловсруулах үйлдвэрүүдийн үйл ажиллагаа явуулах нөхцөл, ажлын байрны тоо, нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүний гарц нэмэгдэнэ. Ингэснээр “Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-т тусгагдсан “нүүрс-хими, кокс химийн цогцолборын төсөл, гангийн цогцолборын төсөл” зэрэг төслүүд хэрэгжих нөхцөлийг бүрдэнэ.

Цацраг идэвхит ашигт малтмалыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, борлуулах, хяналт тавих эрх зүйн орчин сайжирч, Олон Улсын Атомын Энергийн Агентлагтай байгуулсан хэлэлцээрийн хэрэгжилт хангагдана.

Биржээр арилжаалсан уул уурхайн бүтээгдэхүүнд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийг хэрхэн ногдуулах эрх зүйн орчин тодорхой болно.

Монгол Улсын Засгийн газар, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улсын Засгийн газар хоорондын “Гашуунсухайт-Ганцмод боомтын хил дамнасан төмөр зам, нүүрсний худалдаа, Тавантолгойн нүүрсний уурхайн хүчин чадлын нэмэгдүүлэх хамтын ажиллагааны тухай” хэлэлцээрийн хэрэгжилт хангагдах нөхцөл бүрдэнэ.

Мөн Төрийн болон орон нутгийн өмчит, төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоотой хуулийн этгээдийн борлуулах уул уурхайн бүтээгдэхүүний хэмжээ нэмэгдэж, Үндэсний баялгийн санг арвижуулах нөхцөл бүрдэнэ.

Дөрөв. Дагалдаж өөрчлөлт оруулах хууль тогтоомжийн төсөл

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ, конвенц болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн, Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн дагуу боловсрууллаа.

Ашигт малтмалын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай хуулийн төсөл

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй уялдуудан Ашигт малтмалын тухай хуульд ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн нэр, томъёоны тодорхойлолтыг тусгана.

Мөн ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл олгох сонгон шалгаруулалтыг Засгийн газрын зөвшөөрлөөр зарлах талаар тусгана.

Цөмийн энергийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл

Уул уурхайн бүтээгдэхүүний биржийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлтэй уялдуулан Цөмийн энергийн тухай хуульд Цөмийн энергийн

асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагыг байгуулах эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх талаар тусгана.

Мөн цацраг идэвхт ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийг Засгийн газрын зөвшөөрлийн дагуу олгох талаар тусгана.

Зөвшөөрлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл

Цацрагийн үүсгүүртэй холбоотой тусгай зөвшөөрлийг Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага олгох зохицуулалтыг Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын эрхлэх асуудалд хамруулахаар тусгана.

Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 13 дугаар тогтоолд нэмэлт оруулах тухай тогтоолын төсөл

Цөмийн энергийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах хуулийн төсөлтэй уялдуулан Монгол Улсын Их Хурлын 2024 оны 07 дугаар сарын 10-ны өдрийн 13 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Төрийн захиргааны байгууллагын тогтолцоо, бүтцийн ерөнхий бүдүүвч”-ийн Аж үйлдвэр, эрдэс баялгийн сайдын эрхлэх асуудлын хүрээний “Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг” хэсэгт “-Цөмийн энергийн газар” гэж нэмэхээр тусгана.

--ooOoo--